

પુસ્તકાલય ચાલવા લાગ્યું

— હુંદરાજ બલવાણી

“આ પુસ્તક વાંચી જો. કેટલું સારું છે ! તેમાં સારી—સારી વાર્તાઓ છે.”

“વાંચીશ પછી ભાઈ, પહેલાં એ કહે કે તું આ લાવ્યો ક્યાંથી ?

“પિતાજીએ આપ્યું”

“મને તો પિતાજીએ ક્યારેય કોઈ પુસ્તક નથી આપ્યું.”

“તેં માંગ્યું નહીં હોય.”

“હા...એવી વાત હોઈ શકે છે. મને આપો આ પુસ્તક, હું વાંચી જોઉં.”

પ્રિયદર્શિનીએ પોતાના ભાઈ રાજેશ પ્રભુ પાસેથી પુસ્તક લીધું. સમય કાઢીને તે વાંચ્યું.

સાંજે પોતાના ભાઈને પુસ્તક પાછું આપતાં કહ્યું, “ખરેખર, આ સારું પુસ્તક છે, ભાઈ.”

પછી કહેવા લાગી, “પિતાજી પાસે ઢગલાબંધ પુસ્તકો છે. આપણે બેઉ પિતાજી પાસેથી લઈને બધાં પુસ્તકો વાંચી નાખીએ તો ?”

“પિતાજી પાસે જે પુસ્તકો છે તે આપણા કામનાં નથી.” રાજેશ પ્રભુએ જવાબ આપ્યો.

“કામનાં કેમ નથી ?”

“આપણા પિતાજી છે પ્રોફેસર, એમની પાસે તો ફક્ત એવાં પુસ્તકો છે જે મોટાંઓ જ સમજી શકે છે. આપણી સમજમાં તો એવાં પુસ્તકો આવશે નહીં.”

“તો પછી તેઓ વાર્તાઓનું આ પુસ્તક ક્યાંથી લાવ્યા હશે ?”

“કોઈ લેખક મિત્રે આપ્યું હશે.”

પ્રિયદર્શિનીએ માથું હલાવી કહ્યું, “હા....એમ જ થયું હશે.”

અચાનક રાજેશ પ્રભુને એક વિચાર આવ્યો. તે કહેવા લાગ્યો. “જો બહેન, આપણે રહીએ છીએ બેંગલોર યુનિવર્સિટીના ક્વાર્ટર્સમાં. આપણી આસપાસ જે લોકો રહે છે, તેમાંથી કેટલાક લોકો પોતાનાં બાળકો માટે પુસ્તક ખરીદી લાવતાં હશે. આપણે તેમની પાસેથી પુસ્તકો મેળવીને આપણા ઘરમાં પુસ્તકાલય બનાવીએ તો ? એક નાનું પુસ્તકાલય. બાળકોનું પોતાનું પુસ્તકાલય.

“પરંતુ આપણને પુસ્તકો આપણે કોણ ?”

“આપણે ઘેર—ઘેર જઈશું. બધાં પાસેથી પુસ્તકો માંગશું. જે પુસ્તકો વંચાઈ ગયાં હશે તે જ માંગશું. પછી તે પુસ્તકો આપણે બધાં બાળકો સાથે મળીને વાંચીશું. બીજાં બાળકોને વાંચવા દઈશું.”

પ્રિયદર્શિનીને સૂચન ગમ્યું. તે દિવસથી ભાઈ—બહેન પુસ્તકો એકઠાં કરવામાં લાગી ગયાં.

એક મકાનનો દરવાજો ખટખટાવ્યો. ઘરના માલિકને વિનંતી કરી. પોતાનો કાર્યક્રમ સમજાવ્યો. તેઓ પુસ્તકો આપવા રાજી થયાં.

આ પ્રમાણે ભાઈ-બહેન બધાં ઘરોમાં ગયાં. લગભગ બધાંનો સહકાર મળવા લાગ્યો. પુષ્કળ પુસ્તકો એકત્ર થયાં. એને સાયવીને પોતાના શોરૂમમાં સુશોભિત ગોઠવતાં ગયાં. થોડાંક સામયિકો પણ મળ્યાં. તેને પણ સાયવીને રાખ્યાં. પછી બેઉ બાળકો પોતાની ખર્ચામાંથી, બજારમાંથી એક નોટબુક ખરીદી લાવ્યાં. આ રીતે બની ગયું તેમના ઘરમાં એક નાનકડું પુસ્તકાલય. પછી તેઓ ક્વાર્ટર્સમાં રહેતાં લોકોનાં બધાં બાળકોને આમંત્રણ દઈ આવ્યાં. પુસ્તકાલયનો સમય નક્કી કરવામાં આવ્યો – દરરોજ સાંજે પાંચ વાગ્યાથી છ વાગ્યા સુધી.

પહેલા જ દિવસે પૂરા પાંચ વાગે એકસાથે ત્રણ બાળકો પહોંચી ગયાં.

એકે કહ્યું, “મને કોઈ સારું પુસ્તક જોઈએ.”

રાજેશ પ્રભુ બોલ્યો : “હમણાં જ આપું છું.”

બીજું બાળક કહેવા લાગ્યું, “મને બે પુસ્તકો જોઈએ.”

પ્રિયદર્શિની બોલી, “કોઈનેય એકથી વધારે પુસ્તક નહીં મળે. વાંચીને કાલે પાછું લાવો પછી બીજું મળશે.”

“ફી કેટલી આપવાની છે?” ત્રીજા બાળકે પૂછ્યું,

“કોઈ ફી નથી. બસ પુસ્તક પોતે વાંચો અને બીજાંને વંચાવો” રાજેશ પ્રભુ બોલ્યો.

પછી રાજેશ પ્રભુએ નોટબુક ખોલી. તેમાં બધું નોંધતો ગયો. પુસ્તકનું નામ, પુસ્તક લેનારનું નામ, પુસ્તક આપવાની તારીખ, તે પછી પુસ્તક લેનારની સહી.

આ પ્રમાણે બાળકોનું પુસ્તકાલય ચાલવા લાગ્યું. ધીરે-ધીરે બીજાં બાળકો પણ તેનો લાભ લેવા લાગ્યાં. જે પુસ્તકો ઘરોમાં એમ જ પડ્યાં રહેતાં હતાં, તેનો લાભ બધાં બાળકોને મળવા લાગ્યો.

આ બધુ જોઈને મોટાંઓનો ઉત્સાહ વધ્યો. સૌએ કહ્યું, “આપણે બધાં દર અઠવારિયે એક-એક સારું પુસ્તક બજારમાંથી ખરીદીને લાવીશું, જેથી બાળકોને પોતાની પસંદગીનાં પુસ્તકો વાંચવા માટે મળી શકે.”

રાજેશ પ્રભુએ ઉત્સાહમાં આવીને કહ્યું, “અમે વિચાર્યું પણ ન હતું કે આટલી સફળતા મળશે.”

પ્રિયદર્શિની પણ કહેવા લાગી, “જો આ પ્રમાણે અન્ય લોકો પણ નાનાં-નાનાં પુસ્તકાલયો બનાવે તો?”

